

ИСКУСТВА ВОЈНОГ ПОСМАТРАЧА У ЛИБЕРИЈИ

МОЈА АФРИКА

Три зараћене стране, које су се петнаестак година спориле око власти, гурнуле су Либерију на ивицу опстанка. Мировни споразум, који је коначно потписан, довео је у ту земљу снаге УН, а недавно је изабрана и председница Либерије, при чему, захваљујући међународним снагама, није било већих немира. У делу мировног процеса учествовали су и српски официри. Ово је прича једног од њих.

тићи у мировну мисију или не? Професионални војник, који воли изазове и извесну дозу опасности, сусрешће се с тим питањем пре или касније, као што је и капетан прве класе Предраг Илић (сада мајор). Он се пријавио за одлазак у Либерију, готово уништена након 15 година грађанског рата, земљу којом харају болештине и где је безбедносна ситуација још увек крхка.

Након 17 сати путовања слетели смо у Монровију, главни град Либерије. На путу од аеродрома до града били смо опчињени невероватном лепотом природе, зеленилом џунгле кроз коју је просечен пут, изненађени мајмунима који уз непрекидну вриску прате људе. А поред пута, ту и тамо на брзину саграђене куће од бамбуса, без струје, и канализације... Смештај у великој зиданој кући на обали океана, с дивном пешчаном плажом, био би као сан путника заљубљеног у даљине, да кућа није изнутра девастирана, а споља ограђена високом оградом са бодљикавом жицом на врху и окружена уиерицама...

Врло брзо почело је увођење у операцију, са инструкторима УН. Они су нама новим посматрачима предочили ситуацију у Либерији, информисали су нас о њеној географији, здравственим проблемима, начину понашања у мисији, шта можемо да очекујемо и како треба да се понашамо да бисмо обавили задатак и избегли проблеме. Ми смо и пре одласка имали курс практичне теоретске припреме, лекарске прегледе, и слично. Али и припреме после самог доласка на терен много значе. Моја група имала је једну погодност више – у групи је био и официр који је већ учествовао у мисији у Тимору и чије је искуство било драгоценост. Захваљујући њему, почетак је лакше прошао.

Улазак у посматрачки тим и прилагођавање олакшало ми је то што је заменик вође тима био такође пилот на мигу, па смо се од првог тренутка разумели, као да се знамо годинама. С које год стране света долазили, ми професионалци се добро разумемо и лако пронађемо заједнички језик. А у

тиму су били људи са свих страна света, из Кине, Јужне Кореје, Северне и Јужне Америке, Русије, Бугарске, Африке...

Првих шест месеци провео сам у посматрачком тиму у месту 150 километара удаљеном од главног града, на граници са Гвинејом, у коме су постојали неки нормалнији облици живота, мада то треба условно схватити. Нашем је тиму било незамисливо колико је та земља уништена, а становништво сиромашно. Постојао је огроман број интерно расељених и избеглица у околним земљама, које су припадници снага УН покушали да врате. У првих неколико месеци покушавали смо да спроведемо разоружавање и демобилизацију, процесе које УН према својим стандардима финансирају, настојећи да мотивишу становништво за стварање сигурнијег окружења. Са уклањањем оружја, бомби, муниције, започиње смиривање ситуације. Тај је процес био на граници инцидента, али наш контингент је имао врло добро обезбеђење и организацију, тако да се ништа страшно није десило ниједном члану нашег тима.

У процесу разоружавања срели само и доста жена. Већина њих је била извучена из својих села и насилно придружена борбеним јединицама, најчешће и силована. Видео сам једну такву жену која у очају баца своју бебу. Ко зна шта је она доживела. А ми смо се са свим тим морали суочити и извршавати своју мисију...

Поред демобилизације и разоружања, тим је радио и уобичајене послове везане за мисију посматрача, као што су патроле, организовање центара УН-ХЦР, прелазних кампова за децу борце и друго. Први пут су видели децу борце. Велики број њих прошао је процес демобилизације. Невероватно је видети децу од осам до петнаест година која за десетак секунди могу да расклопе *калашњиков*, поносна што су учествовала у борбама и убијала. Децу су користиле све стране у сукобу и од њих правиле борце. Она нису свесна последица својих чинова, па их је било лако натерати да убијају. Она себе доживљавају као веома моћне и опасне, јер су могла другом да одузму живот, и нису била спремна да се врате у живот у коме ће опет бити само – деца.

Млада генерација у Либерiji није имала могућност да се школује, због разарања и насилног регрутовања, па се бојим да ће проћи још много времена пре него што та деца забораве шта су све преживела и врате се нормалном животу.

Друштво је уз то и затворено и неприступачно, што је показала и моја прва патрола у село у коме многи никада пре нису видели белог човека. Деца су почела да беже када су ме видела. То друштво нема увид у дешавања око себе, ни на стотинак километара даље, јер нема ни струје ни телевизије...

У Либерiji сам видео да људи живе у утерицама, без ичега, не знајући да ли ће преживети дан. Немају ништа. Живот им у једном тренутку може зависити од нас... Био је то велики ударац за

мене. Зато сам морао да повучем границу између оног шта треба да радим и појединачних случајева који погађају директно у срце. Сви смо то морали да бисмо остали нормални у земљи у којој се несрећне судбине броје милионима. Драго ми је што сам и ја био део процеса смиривања. Јер тим људима је потребан мир.

Сви из тима желели смо да помогнемо, свима нам је Африка ушла у крв. На крају крајева, зато смо били тамо, шест, седам хиљада километара од куће. Да помогнемо тим људима. Тај мотив је с временом бивао све јачи и мислим да је наш боравак тамо био сврсиходан. У мисији смо сарађивали и делили задовољство када смо успевали да помогнемо. Не могу описати како је то када помогнете чове-

НАШИ ОФИЦИРИ У ЛИБЕРИЈИ

Посматрачкој мисији Војске Србије у Либерiji недавно су се прикључили капетан прве класе Илија Вујичић и капетан Бранислав Милетић. Двојица старешина тренутно се налазе у Монровији, где су положили возачки испит и курс енглеског језика, што представља обавезу за све припаднике мисије. Након завршетка такозваног „уводног тренинга“ српски официри ће бити прекомандовани на неку од позиција у Либерiji, где ће провести наредних шест месеци.

У Либерiji се тренутно налазе и мајори Слободан Шкрбић, Живко Божић, Ненад Пејин и Дамир Слијепчевић. Планирано је да у мају буде ротација, након које ће уместо мајора Шкрбића и Божића, у мисију доћи капетан прве класе Дејан Вујаклија и капетан Дамир Јеина.

МИСИЈА

Мисија Уједињених нација у Либерiji (UN-MIL) почела је са радом након потписивања мировног споразума у Акри (Гана) и доношења одговарајуће резолуције УН у септембру 2003. године. У децембру исте године у Либерiji су упућена и два војна посматрача из наше земље, а од 2004. се упућује шест припадника наше Војске.

Сада је у тој земљи ситуација стабилна и безбедна.

ку да после ко зна колико времена дође до хране, да му помогнете да опстане у животу, да се поново осећа сигурно. Са многим сам разговарао и они су ми рекли да се захваљујући нама осећају сигурно. Да могу безбедно да ходају улицом, не бојећи се да ће их неко иза угла без икаквог разлога упуцати, или укрцати у камион и негде депортовати.

Важно је и то што смо у мисији међусобно добро сарађивали, разговарали, откривали своја осећања и бриге, имали поверење једни у друге. Ја сам у Београду оставио вереницу, родитеље и пријатеље. Пронашли смо начин да редовно размењујемо поруке. Са вереницом сам након четири месеца провео лето у Тунису, а после осам месеци дошао сам на одмор у Србију... Али треба рећи истину – није лако, не само за нас који одлазимо већ и за наше који остају. Тамо сам остао од маја 2004. до маја 2005. године. Помогло ми је то што сам имао свој циљ. Желео сам да нешто професионално урадим, али и да материјално олакшам стварање своје породице.

На крају, добро је сазнање да је мисија била корисна. Помогла је многим, а оставила је и времена да се човек суочи са собом, размисли шта жели и према чему да се усмери и разуме праву меру онога што му се дешава. ■

Снежана ЂОКИЋ
Снимио Предраг ИЛИЋ